

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede popoldne.

Štev. 42.

V Mariboru, dne 17. oktobra 1901.

Tečaj XXXV.

Žitni pridelek.

Na celem svetu živi okoli 1554 milijonov ljudi. Vsi ti milijoni potrebujejo hrano. Glede potrebne hrane lahko razdelimo ljudi v tri vrste. K prvi vrsti spada ogromno število zemeljskih prebivalcev, namreč vsi omikani narodi. Njihova glavna hrana je iz žita, mesa in živalskih pridelkov n. pr. mleko, jajca itd. K drugi vrsti spadajo azijski narodi, predvsem Kitajci, Japonci, Indci; njih glavni živelj je riž, sploh rastlinstvo; mesa se zavžije malo, razven ribje ob morskobalnih. K tretji vrsti spadajo narodi z nestalnimi bivališči in divjaki; njih glavni živež so živalski pridelki in sadovi divje narave. Žito pridelujejo narodi okoli 600 milijonov ljudi, riž zavživajo pa okoli 700 milijonov. Nas zanima najbolj živež omikanih narodov, torej žito.

Cela žitna žetev se ceni, kakor povzamemo po «G. V.», za l. 1901 na 955 milijonov hl pšenice, 494 milijonov hl rži, 313 milijonov hl ječmena, 971 milijonov hl ovsa in 730 milijonov hl turšice. Žetev je torej bila letos po tej cenitvi še precej dobra. Vzemimo okroglo število in recimo, da se je letos pridelalo vse skupaj 3470 milijonov hl. Vendar lani še je bila žetev bolj obilna. Cenilo se je, da se je leta 1900 pridelalo 890 mil. hl pšenice, 493 mil. hl rži, 320 mil. hl ječmena, 1100 mil. hl ovsa in 992 mil. hl turšice, skupaj torej 3795 mil. hl žita. Ako primerjamo pridelek letošnjega leta z lanskim, vidimo da se je letos pridelalo 325 milijonov hl manj.

Največjo ulogo na svetovnem žitnem trgu igra pšenica. Poglejmo kako kaj stoji s pšenico v različnih državah, in sicer kako veliko je zemeljsko površje, na kateri se prideluje, koliko se je je letos pridelalo in koliko so morale različne države lani od drugod pšenice dobiti, ker jim je je doma primanjkovalo.

Dežela.	Pšen. polje hektarov.	Žetev l. 1901 mil. metrc.	Nakup. tuje pšen. l. 1900 mil. metrc.
Anglija	787.500	15	48.7
Francija	6.800.576	76	1.54
Nemčija	1.351.574	25 $\frac{1}{4}$	13.4
Avstrija	1.070.000	11.8	13
Italija	4.500.000	43	7.32
Španija	3.568.000	29	2.3

Največ pšenice potrebuje torej Anglija, koj za njo pride Nemčija. Razven naštetih držav še so rabile tuje pšenice, ki so jo morale uvoziti, še tudi te države: Švica 4.2 milijonov metrc., Nizozemsko 2.5, Belgija 9, Dansko, Švedsko, Norvegija, Grško skupaj 5 milijonov metrc. V vseh skupaj so morali lani na pšenici uboge države nakupiti 108 milijonov metrc. tuje pšenice. To pšenico so mogle prodati seve le države, ki pridelajo več nego potrebujejo.

Take izvozne države so n. pr. Rusija, ki je l. 1900 prodala na tuje pšenice 19.8 milijonov metrc., potem Ogrska, ki je prodala 12.5 mil. metrc., Rumunija 7.6, Argentinija 20, Severna Amerika 55.5, Avstralija 5. Pšenična polja so znašala l. 1900 v navedenih državah po hektarjih in na milijone računeno: Rusija 21.4, Ogrska 3.65, Rumunija 1.63, Severna Amerika 2.30, Argentinija 27, Avstralija 21. Veliko zemlje se uporabi za

pšenico tudi v Kanadi 20 mil. ha, in Algir 10 mil. ha. Toda ti dve deželi lani nista imeli pšenice za izvoz. A letos se napovedujejo iz Severne Amerike in Kanade bajno velike množine pšenice. Tudi druge države imajo pšenice za izvoz dovolj, le v Avstraliji, Algiru in Argentiniji je bila letos žetev slaba in bo le malo izvoza. Za izvoz pa ima letos Rusija 15 milijonov metrc., Ogrska 9, Rumunija 11, Severna Amerika 60, Kanada 11. V celem se je l. 1900 izvozilo 129 milijonov metrc. pšenice. Letošnje leto pa bo na svetovnem žitnem trgu okoli 20 milij. metere. manj pšenice.

Kar se rži tiče, se tega žita le malo spravi na svetovni trg. Kar katera država pridelava, tudi uporabi. Samo nekatere države izvažajo. Leta 1900 je prodala Rusija 15.2, Ogrska 3.43 milijonov metrc. rži. Največja ržna polja imajo: Avstrija 1.8, Ogrska 1.23, Nemčija 5.45, Francija 1.44, Rusija 30 milijonov hektarov.

Važno ulogo na svetovnem trgu igra tudi ječmen. Nakupujejo ga države, v katerih se mnogo piva uvari. L. 1900 je kupila ječmena Anglija 8.52, Francija 1.31, Nemčija 7.81, Belgija 2, Švedsko-Norvegija 1.2 milij. metrc. Avstrija ne kupuje ječmena, ampak ga izvažava. Lani ga je prodala 4 mil. metrc.

Žitni svetovni trg nas uči, da se je v zadnjem času v žitnih pridelkih nenavadno visoko povzpela Severna Amerika, Kanada, Argentinija in Avstralija. Prej je igrala veliko ulogo tudi Indija, toda v desetletju od 1890—1900 je imela trikrat lakoto in ta jo je potisnila v ozadje. V Indiji je v omenjenem

Listek.

Nedolžno obsojen.

Resnična povest. — Spisal L. Heitzer.

III.

Črez nekaj minut pride mlajši bankirjev sin. «Patrik — moj sin!» je zaklical bolnik rahlo, in bralo se je iz njegovih oči, da hoče mladega moža nekaj prositi. «Kaj želite, ljubi oče, naj-li pri vas ostanem?» «Da moj sin — čas je kratek — jaz ti imam veliko povedati — ti veš — Patrik, da sem v katoliški veri vzrejen — — ali žalibog sem v hrepenenju po — — —» «Oče, ljubi, dobri oče, ne vznemirjajte se vendar zdaj s takimi nepotrebnostmi. S tem si le stanje shujšate. Mira potrebujete, če hočete ozdraveti.

«Nepotrebnosti, nepotrebnosti!» stokal je oče bolešno; «mного reči, morebiti vse, kar sem v življenju delal, je bilo ničvredno in jedino to, kar je najbolj potrebno, sem zamenjal.» «Oče, kako se morete tako mučiti, saj ste in ste bili vedno «plemenit človek». Vsi baltimorski listi govore o vaši boleznini in slavijo vašo plemenitost, vašo dobrosrčnost.» — «Oh, Patrik — dá, svet sodi po vnanjem blesku, toda v očeh Sodnikovih

tamkaj gori in pred glasom v mojih prsih?»

«Oče, oče, ne govorite tako! Mene žalite in sami sebe mučite s takimi govori.»

«Patrik — dobro, nečem več govoriti o tem; moje moči ne bi vzdržale, in jaz jih še tako potrebujem. Zatorej te še jedno prosim, misli na besede, ki jih tvoj umirajoči oče k tebi govori: Zemeljski blesk in zemeljska sreča sta minljiva; pravi srčni pokoj se najde le po Bogu in v Bogu. Isči k njemu pota v moji veri, v kateri hočem umreti, v katol. veri, v katoliški cerkvi. Obljubi mi, Patrik!»

«Oče, zakaj se vznemirjujete s tem?»

«Obljubi mi, Patrik, ali — — ne ljubiš svojega — očeta?»

«Da, oče», odgovori mladenič, a le da bi očeta vpokojil, «poskusiti hočem storiti to, kar želite.»

«Da poskusi, Patrik — — — Henrik je mislil, da — — ne, hvala Bogu, moj razum je jaseen, tako jaseen, kakor se nikoli v mojem življenju, bližina smrti mi je odstranila pregrinjalo spred oči; še nekaj — prinesi mi — — — nekaj časa je mislil, potem nadaljeval: «Prinesi mi 20 tisoč dolarjev, daj je v moji pisarni v pisalno mizo, zakleni jo in mi prinesi ključ.»

«Ali, oče, čemu to?» vpraša sin, prestrašeno gledéč v očeta. «Ne, izprašuj me, sicer boš svojega očeta — —» Umolknil je,

in na njegovem obličju se je kazala nepopisljiva dušna bolešt; boječe in pričakovaje je zrl proti durim. «Hiti, Patrik, hiti, da ne bo prepozno!» Očetov strah je gnal sina in ga silil k izpolnitvi želje očetove. Črez malo minut se vrne z majhno skrinjico.

«Imaš denar, Patrik, pokaži ga!» Patrik se je razveselil, da ni, kar je že mislil, prinesel prazne skrinjice. Hitro jo odpre in mu pokaže kup tisočakov. Polajšanega srca vzdihne in položi bolni oče glavo na podglavnik; ali umiriti se ni mogel, dokler ni Patrik ključa položil pod vzglavje. «Zahvalim se ti, Patrik — —», pogled v boječe vprašujoče oči sinove mu je pretrgal govor. Sinova naj bi ne zvedela, čemu je denar hotel porabiti. Saj bi lahko spoznala, da tudi tvrdka «Bellini in sinovi» ni bila tako čista, kakor je svet sodil, in da Viljem Bellini ni bil vedno poštenjak, kakor sta prej mislila. In vendar, da je bolnik mogel gledati v prihodnost, bi bil rajše pred otroki prenesel poniževanje, nego da je tako z molčanjem veliko nesrečo priklical nad jednega nedolžnega.

IV.

Molče je sedel sin še pri postelji očetovi, ko je zdravnik prispel z duhovnikom. Ta je bil visokovzrastel, veličasten mož tridesetih let, modrega, a prikupljivega obličja. Ni

desetletju umrlo okoli 7 milijonov ljudi za lakoto. Severna Amerika pa igra sedaj vodilno ulogo. L. 1870 se je imela samo 11,5 mil. hl pšenice za izvoz, letos bo je vrgla na svetovni trg že 70 milij. hl.

Nasi kmetje pa bodo iz te slike dobili pojem, kako se na svetovnem trgu pravzaprav dela cena različnemu žitu. Razviditi pa morajo tudi, kako pridelki v nekaterih državah naraščajo. A tega naraščanja ne povzroča samo zemlja, ampak umno, novim razmeram primerno poljedelstvo.

Politični ogled.

Vsenemški shod v Lipnici. Zadnje nedeljo, dne 13. t. m. se je vršil vsenemški shod v Lipnici, kamor je prišel govorit sam general Vsenemcev Jurij Schönerer. Grmel je proti nemško-nacionalni stranki, katera se včasih vendar noče klanjati njegovemu komandu, posebno je baje premalo naklonjena protestantskemu gibanju »proč od Rima«. Tudi poslanca celjskega dr. Pommerja si je izposodil ter mu očital, da je bil še l. 1896. v tesnejši zvezi s krščansko-socialno stranko, posebno z dr. Luegerjem. L. 1885 pa se je dr. Pommer zavezal s častno besedo, da je pristaš Schönererja. Zdaj pa je, kakor znano, dr. Pommer pri nemško-nacionalni stranki. Schönerer je govoril blizu tri ure. Za njim sta še govorila vsenemška državna poslanca Stein in Malik. To zborovanje je zaradi tega zanimivo, ker nam kaže, da si vsenemška misel pridobiva tudi na Štajerskem vedno trdnejša tla.

Graškim županom je zopet izvoljen prejšnji župan dr. Graf. Mož nima posebnega upliva niti med njemu najbližjimi strankami in njegovo županovanje v zgodovini graškega mesta ne bo posebno pohvaljeno.

Deželnozborske volitve na Češkem še sicer niso popolnoma gotove, ker je še treba več drugih in ožjih volitev, vendar se že lahko spozna, kako so stranke v svoji moči napredovale in nazadovale. Med Čehi je najbolj nazadovala mladočeška stranka in izgubila največ mandatov. Najbolj je narasla češka poljedelska (agrarna) stranka. To je svarilen migljaj tudi za Spodnještajerce, ki se bodo morali več kot dosedaj zanimati za kmečko vprašanje. Med Nemci je nazadovala stara liberalna stranka, napredovala pa mogočno-odločno nastopajoča vsenemška stranka. Tudi ta prikazen je za naše politikarje poučna. Le odločnost, radikalnost, ne pa me-

žavost in zaspanost je dandanes v politiki trumf.

Zaroka v cesarski hiši. Hčerka cesarjeviča Rudolfa in cesaričine Štefanije, sedaj grofica Lonyay, nadvojvodinja Elizabeta se je zaročila s princem Otonom Windischgraetzom. Poroka bo v začetku prihodnjega leta. Nadvojvodinja Elizabeta bo po poroki smela nositi naslov: Njena cesarska in kraljevska visokost princezinja Elizabeta Windischgraetz. Nadvojvodinja Elizabeta je stara sedaj osemnajst let, je visoke in vitke postave ter prikupljive zunanosti. Princ Oton Windischgraetz je star 28 let ter je letos kot nadporočnik dovršil višjo vojno šolo. Princ je visoke rasti, lepega, nežnopoltnega obraza, plavih las, in je v občevanju skromen ter zelo ljubeznjiv.

Za padle avstrijske vojake na Kitajskem je določil cesar, da se v Pulju v mornariški cerkvi »Madonna del mare« napravi spominska plošča, na kateri naj se napišejo vsi pri kitajskih zmešnjavah padli avstrijski vojaki.

Grofica Lonyay, bivša cesaričina Štefanija, se hoče ločiti, kakor vedo povedati nekateri časniki. Ker se pri nas ločitev ne da doseči, šla bosta z grofom na Angleško, kjer bo država pripoznala ločitev. Kot vzrok ločitve se navajajo dolgovi grofa Lonyaya. Drugi časniki zopet tej novici odločno oprekajo ter dostavljajo, da bosta grof in grofica res se nastanila na Angleškem, toda samo zaradi tega, ker misli angleški kralj grofici Lonyay pripoznati naslov: kraljevska visokost.

Volitve v Budjevicah na Češkem. Najhujši boj v sedanjih čeških deželnozborskih volitvah se je bil za mandat v mestu Budjevicah. Dosedaj je zastopal to mesto v deželnem zboru vedno le Nemeč, letos pa so upali Čehi, da mandat iztrgajo Nemcem. Žal, njih upanje se ni uresničilo. Nemški kandidat Vollgruber je dobil 2138 glasov, češki kandidat dr. Zátka pa 2112. Čehi bodo ugovarjali proti izvolitvi, ker se je zgodilo več nepravilnosti, tako n. pr. da se je volitev zaključila, predno so vsi češki volilci oddali svoje glasove. A tudi za drugo orožje so prišli Čehi. Nemskim in židovskim trgovcem ter obrtnikom, ki živijo tudi od Čehov, a so volili proti njim, so napovedali bojkot, to se pravi, pri njih nočejo ničesar več kupiti in naročiti. Čehi so prepričani, da bodo na ta način ugnali svoje nasprotnike.

Klin s klinom. Poljski trgovci so imeli v Varšavi shod, na katerem se je sklenilo,

da radi tega, ker Nemčija iztirava Poljake iz Pruske, ne bodo več naročali blaga v Nemčiji, ampak na Francoskem. Kadar bodo Nemci spoznali, da so v mnogoterem gospodarskem oziru odvisni od Slovanov, padel jim bo greben in postali bodo treznejši.

Novi vladar v Afganistanu. Stari vladar (emir) v Afganistanu je umrl in vlado je prevzel najstarejši sin pokojnika Habib Ullah Khan. Novi emir je prijazen Angležem in vsled tega Rusija nima nobenega veselja nad njim.

Czolgosz, morilec Mac Kinleya, bo usmrten dne 28. t. m. s pomočjo elektrike. Smrt se izvrši na električnem stolu, ki je štirivoglat, ima naslonjač za hrbet in ob straneh za roke. Stol je težak in močan, narejen iz hrastovega lesa. Na vrhu hrbtnega naslonjača je pritrjena neka čepica, katera ima v notranjosti malo kovinsko ploščico, ki objame tesno glavo obsojenca. Taka ploščica je tudi v zvezi z desno nogo, in ti dve ploščici sta zvezani po žici z električnim tokom. Obsojenca zvežejo z močnimi jermeni zadej, ob straneh in na nogah. — Ko se električni tok zapre, gre od glave do nog skozi telo ter je umori. Telo se pretrese, mišice se napno, ko pa gre zrak iz pljuč, se čuje grozen, mozeg pretresujoč vzdih in konec je! Czolgosz je star 27 let, je visok 5 čevljev ter tehtal okoli 140 funtov.

Vojska v Južni Afriki. Buri delajo naprej po svojem načrtu. General Botha daje Angležem dela in skrbi v Transvalu, general Delarey pa nadleguje Angleže v Natalu. Toda jednega burskega generala že dalj časa manjka, katerega so se Angleži zavoljo njegove bistroumnosti najbolj bali, to je general Dewet. O njem ni duha ne sluha več. Nihče ne ve, kam je izginil in kaj dela. Sumi pa se, da se je pomešal med Afrikanderje in da vodi njih ustajo. Saj je bilo pred kratkim slišati, da se je proti Angležem vzdignilo 20.000 Afrikanderjev.

Dopisi.

Iz ptujske okolice. (Voditeljve nima mo.) Mi v ptujski okolici radi prebiramo vaš list. Saj vemo, da je pisan iz ljubezni do kmetov. To nam je zopet pokazal prvi članek v zadnji številki vašega lista z napisom »Kmet in mešan«. Sveta resnica je, če pišete, da gospodarske težnje kmeta in občana niso enake, ampak si nasprotni; in ravnotako je resnica, če pišete, da ako pogledamo v življenje, vidimo, da iz gospo-

prišel v beli duhovski obleki s stolo, ampak v črni suknji. Desnica mu je počivala na vrših, v znamenje, da nosi Telo Gospodovo pod suknjo. Za trenotek je zrl po sobi okoli, potem namignil služabniku, ki je prišel z njim. Ta ga je takoj razumel, vzel iz škrinjice belo suknjico in stolo za duhovnika, sv. razpelo in dve voščeni sveči, kateri je takoj nataknil na svetilnika; ta je postavil na mizico, ki je stala na postelji, na obe strani sv. razpela. Duhovnik je vzel bolniški križ izpod suknje in ga položil pred sv. razpelo. Potem je oblekel belo oblačilce in del stolo čez ramo. Patrik je opazoval te priprave s temnimi pogledi, že je odprl ustnice, da bi govoril, ko je doktor World roko zataknil za Patrikovo in mu šepnil: »Pojdite, gospod Bellini! Če svojega očeta ljubite, pustite ga zdaj z Bogom in njegovim služabnikom!«

Le nerad je šel Patrik z zdravnikom ven; čez nekaj trenutkov je tudi strežaj zapustil bolniško sobo in umirajoči je ostal sam z duhovnikom. Dolgo je moral strežaj zunaj na hodniku čakati; potem ga je poklical duhovnik, da je odgovarjal pri delitvi zakramentov sv. Rešnjega Telesa, zadnje popotnice, in sv. poslednjega olja. Sv. opravilo je bilo končano, in duhovnik je zapustil bolnikovo sobo ter čakal na hodniku, da bi prišel kateri izmed sinov.

Henrik in Patrik sta prišla takoj, ko jima je služabnik naznanil, da duhovnik želi govoriti z njima, predno odide.

»Moje opravilo je končano, gospoda« rekel je duhovnik s plemenitim poklonom, »zdaj najdeta očeta mirnega in srečnega; ako umrje, pride z Bogom spravljeno kot katoličan v večnost. Jaz naj vaju prosim, da gresta k njemu. Rad bi vama kako ustanovo za katol. sirote irskih izseljencev priporočil. Če hočeta željo očetovo spolniti, vama na njegovo prošnjo objubujem svoje moči, da se to res plemenito delo izvrši.«

Brata sta se molče priklonila in pustila duhovnika, ne da bi mu besedice hvaležnosti privoščila. Ko sta prišla k očetu, je bil sam. Njegove roke so sklenjene mirno ležale na prsih. Oči so mu bile zaprte, le lahko v molitvi se premikajoče ustnice so kazale še življenje v njem. Onadva sta ga bolestno opazovala in nobeđen si ni upal izgovoriti besedice, da bi mu ne kalil miru. Ali bolnik je le zapazil njihovo bližino in odprl oči. Poda jima roko, ki sta jo, solzeč se, poljubila. »Oče! jima je skoraj zazvenelo iz ust.

»Oh, moja sinova«, šepetal je bolnik, »zdaj sem srečen, saj umrjem z Bogom spravljeno, in moja zadnja molitev bo, da tudi vidva najdeta to pot, toda prej ko jaz, ne še le na smrtni postelji...« »Vama je povedal

mojo zadnjo željo?« rekel je po kratkem molku, ker nista vedela, kaj bi mu na opomin odgovorila.

»Da, oče, vaša želja nama bo neizogibna zapoved«, odgovoril je Henrik.

»Bog vaju zato blagoslovi, otroka!« rekel je še šepetaje, »ali moje ime naj se ne imenuje — — — Vsaj v smrti hočem kaj dobrega skrito storiti. In zdaj naj zaspim — tako sem truden — otroka! Bog vaju blagoslovi!«

Tako je zaspal in spal spanje večnega miru, iz katerega se nikdo več ne zbudi. Patrik mu je lahko oči zatisnil.

V.

Uro pozneje je Patrik Bellini še vedno sedel v razkošno opravljeni sobi pritličja in jokal; ni se solz sramoval, ljubil je očeta na svoj način prav po otroško. Vedno je ponavljal besede umirajočega očeta: »Zemeljski blesk je minljiv; pravi srčni mir se najde le z Bogom in v Bogu.«

»Je-li to resnično?« vprašal se je. »Oh ja, oče se je celo življenje trudil, da bi si pridobil bogastva in svoji hiši slavno ime — in sedaj je ležal, blede in mrzel; celo veličanstvo se je s smrtjo razsulo v prazen nič. Od svojega velikega bogastva ni vzel seboj